

Hrvatsko kazalište.

Krkva, škola i kazalište jesu kod svakoga naroda onaj nužni faktor, koji snažno promiče i uspješno diže čudorednost i uljudbu koli pojedinoga čovjeka toli cijeloga društva. Za to i jest svaki kulturni narod vazda živim interesom pratio, rado podupirao i požrtvovno njegovao ta tri sjajna svjetionika na prečesto mračnoj pučini, kojom uz tolike pogibelji plovi krhka ladjica ljudskoga života. I jedno i drugo i treće od ovoga trojstva može nam služiti kao pouzdano mjerilo kulturne težnje i snage svakoga naroda. Isporedimo samo staroklasične Grke i Rimljane, njihov život, njihovu kulturu i njihova kazališta! — Rimljanin, koji je volio proliti na bojištu funtu krvi nego li kâp znoja kod kulturnoga rada, kako je daleko zaostao u uljudbi za Grcima! — Kazalište pak nad kazalištima bijahu njemu smiješne komedije i surove gladijatorske igre; a Grk, koji je radije težio za savršenom ljepotom i pravim znanjem nego li za pohlepnim osvajanjem zemalja, kako je daleko dotjerao u uljudbi! — A kako je bilo grčko kazalište! — Već sama geneza leži mu u bogočašću! — A nije li umjetnički dotjerano prikazivanje savršenih tragedija u velebnom teatru bilo Grcima nekakav uzvišen, čist, bogoštovan čin, koji si je nježno ali neodoljivo otvarao put u svačiju dušu one neizbrojne množine slušatelja, kojim je duša od radosti, zanosa i pobožnosti podrhtavala, jer je u tragedijama gledala svoju epopeju, svoju herojsku liriku, svoju istoriju, retoriku i muziku i svoju moralnu filozofiju! —

I moderni kulturni narodi u velike cijene pozorišta kao zavode čudoredne i obrazovne i prema toj uzvišenoj svrsi grade ih u veličanstvenim stilovima a podupiru ih kraljevskom darežljivošću. I pravo je tako, jer kako Schiller veli, kazalište je mjesto, gdje grudi svakoga pojedinca ispunjuje samo jedan osjećaj, a taj jest: biti čovjekom!

To je za rana uvidio i hrvatski narod, koji je vijekove i vijekove morao Davoru prinašati krvave žrtve, da si spasi vjeru i ognjište. Ali kad je to doba minulo, on se dade na miran kulturni rad: prigrlji knjigu, a 10. lipnja 1840. otvori i dveri hrama boginje Talije. Tako eto prije nekoliko tjedana minu upravo petdeset i pet godina, što se je u glumišnoj zgradi na Markovu trgu odigrala prva hrvatska gluma «Juran i Sofija» Ivana Kukuljevića Sakcinskoga! — Tko da opiše entuzijazam

naših predaka? — Div među preporoditeljima hrvatske knjige, neumrlji pjesnik velebne pjesme «Smrt Smail-age Čengijića» Ivan Mažuranić složio je prolog, kojim je hrabrio i bodrio patrijote, neka ne dopuste, «da pogine sjeme, od kog će nekda možebiti naši unuci slatke uživati plode. — Drobno je — veli pjesnik — zrno, ali iz njega se može dići ogroman hrast, pod kojim će umoram putnik naći hlada. . . . Ogojite — kaže nadalje — sjeme, za koje će vas blagosivati djeca, i spomenite se, da — ako se hrast nikda ne posadi, nikda ga neće ni biti». —

A sada pitajmo: Jeli se ispunilo, što je pjesnik u prologu prije petdeset i pet godina želio i molio? — Jest, ispunilo se, u punoj mjeri ispunilo, jer hrvatsko rodoljublje nije dopustilo, da pogine zasijano sjeme, već ga je do danas revno njegovalo i pazilo, tako da se iz njega doista digao ogroman hrast, a taj pruža umornim putnicima, koji teško opterećeni pognuti stupaju stazom života nakon dnevne patnje slatku okrijepu. Na sveučilišnom se na ime trgu u Zagrebu diže ponosno i impozantno novi velebni hram, posvećen božici Taliji, kojega će se dveri početkom listopada t. g. — kako je to zvanično oglašeno — svečano otvoriti. Gledali smo ovih dana ovu veličanstvenu zgradu, koja bi bila pravi ures svakoga velegrada, i bili smo uzneseni s njezine elegancije, ukusnosti i ljepote. A što da kažemo o nutarnjosti zgrade same! Ona je upravo sjajna, veličanstvena. Foyer razi zemlje, a osobito onaj u prvom katu, pa onda strop u gledalištu vanredno su ukusni, skladni i bogato zlatom urešeni. Zastor pako, koji slika umjetnik Bukovac, bit će prekrasan ures novoga kazališta i prava znamenitost grada Zagreba. On nam prikazuje najsjajnije stranice hrvatske literarne istorije: dubrovačko pjesništvo, ilirizam i zoru mlade dobe hrvatske knjige, u kojoj se dobi i glumišna umjetnost počela bujnije razvijati. — Kad bude cijelo gledalište električno sjajno rasvjetljeno, efekat bit će tog čarobnog vilinskog dvora u pravom smislu riječi silan. —

Pitajmo dalje: A jeli se Hrvati spremaju, da dostojno udju u novo kazalište? — Jest, spremaju se. Već se je prije po malo, osobito pako netom minule sezone u staroj, trošnoj kazališnoj zgradi počela publika sistematski odgajati za klasični repertoar. Uz Šekspira prikazivao se je Goethe, Molière i Schiller. U svem dano je prošle sezone 270 predstava, među kojima je bilo 38 noviteta — i to takih noviteta, koji su te sezone prvi put prikazivani na velikim pozorištima evropskim, — a 17 izvornih hrvatskih drama! — Na natječaj pako, što ga je te sezone raspisala uprava hrvatskoga kazališta za izvorne glume, prispjelo je u svem četrnaest komada. Među tima je sedam tragedija, i to: Pribina, Tomislav, Kraljević Radovan

(dvije tragedije pod istim imenom), Simeon Silni, Hrvoja Vukčić Hrvatini, Kralj Tvrtko. Pučke glume: Osveta, Žrtva nevjere i Lov na muža. Iz društvenoga života; Ekvinocij, Tajna, Homeopatičko liječenje i Francuzi u Hrvatskoj. — Hrvati se eto primiču svomu originalnomu repertoiru! — Nadalje imali su Hrvati ove sezone skroz hrvatsku operu! — Tko bi bio prije dvije godine ma i u snu mogao pomisliti, da će god. 1895. slušati u Zagrebu «Lohengrina» ili «Tannhäusera» u hrvatskom jeziku! — A koliko se hiljada investiralo ove sezone u garderobu, dekoracije i oružje. Pomislimo li konačno i na to, da — ma kako nas kako plašili — mjerodavni faktori valjda neće kazališne uprave izviti iz prokušanih ruku odličnog intendanta dra. Stjepana pl. Miletića, koji je u hrvatskom kazalištu sakupio glumce prvoga reda i izvrsne pjevače: onda će doista svatko priznati, da su Hrvati spremni, da dostojno i svečano udju u prekrasno novo kazalište. Bit će to za njih dan slave, dan velike kulturne pobjede, koju će oni zanosno proslaviti, okupljeni kao dobra i vjerna djeca oko svoga ljubljenoga kralja, kojemu će suzom radosnicom zalitim očima gledati u njegov vedri, očinski obraz. Da tu rijetku slavu s njima proslave, doći će po svoj prilici i mnogi ini odlični gostovi, napose intendant slavenkih pozorišta iz Praga, Lavova, Krakova, Ljubljane i Beograda, zastupnici stranih kazališta i odličnjaci iz svih hrvatskih krajeva. Sama će proslava za cijelo trajati više dana, za koje će vrijeme, kao nekada u Prag i Ljubljanu, u Zagreb dolaziti posebni kazališni vlakovi.

Iz svega se toga vidi, da sjeme zasijano marnom rukom naših prevrijednih preporoditelja nije palo na kamenito tlo, niti medju trnjem poginulo, niti mu ga dušmanin oteo, već se ono razgranilo u ogroman hrast, pod kojega širokim hvojama Hrvat doista traži i nalazi ugodnog hlada i sladkog odmora, noseći u srcu blagodaran spomen na svoje preporoditelje, koji s nebeskih visina zadovoljni gledaju na svoje unuke pregaoce. I kako čujemo, ogledat će svijet ove godine — kad se eto zatvoriše vrata starog a otvaraju vrata novog kazališta — «Povjest hrvatskoga glumišta», koju piše vrli dramaturg hrvatskoga kazališta prof. Nikola Andrić.

Pišući ove retke, dvije su nam želje ležale na srcu, kojima evo na koncu dajemu iskrena izraza: 1. Slavili Hrvati češće tako lijepe kulturne svečanosti! — 2. Vivat floreat, crescat Croatica res scaenica! — ff.

Словенцитѣ.

II.

Словенский народъ се грижи тоже за наукитѣ и искуствата, до колкото му позволяватъ силитѣ и обстоятелствата. Вече въ началото на народното събуждане появилъ се е талантливий поетъ Францъ Прешеренъ (1800—1848 г.). Той е най-забѣлѣжителний лирикъ и епикъ не само между Словенцитѣ, нъ — могло би да се каже — между южнитѣ Славяни изъ общо. Славний германски поетъ Анастасий Грюнъ, който бѣше ученикъ на Прешерна, прославява учителя си въ една много красива „ода“. Отъ по-новитѣ словенски поети най-виднитѣ сѣ Иосифъ Стритаръ, Симеонъ Грегорчичъ (за който писахме въ бр. 5) и Антонъ Ашкерцъ (Гораздъ), поезиитѣ на който донася и нашето списание отъ врѣме на врѣме. У днешнитѣ поети и белетристи почти на всичкитѣ по-малки славянски племена владѣять още все романтически традиции; реализмътъ имъ е чуждъ.

Похвално заслужва да се спомене словенското духовенство, което е взимало и взима всѣкога живо участие въ народнитѣ борби и въ литературнитѣ прѣдприятія. Това е въ прочемъ нѣщо естествено, защото священницитѣ произлизахъ все отъ срѣдата на народа, който имъ бѣше постоянно при сърдце; когато другитѣ съсловия имахъ често пѣти чуждо происхождение, и за това никакъ не милѣхъ за народа. А ония миряне отъ домашното происхождение, като бѣхъ въ меншество, се управлявахъ споредъ възгледовѣте на болшинството и сжщо прѣзирахъ народа та не се грижихъ за неговитѣ нужди. И така Словенцитѣ най-много иматъ да благодарять на народното духовенство своето възраждаме.

Между мирската интеллигенция захвана да се възбужда народния духъ прѣзъ послѣднитѣ 20—30 години, а още до днесъ не е проникналъ всичкитѣ съсловия.

Силата на Словенцитѣ се състои у селянитѣ, които сѣ много талантливи и прилежни. По-голѣмата часть на днешната интеллигенция произлезла е отъ тѣхната срѣда, и тя се осѣща все солидарна съ тѣхъ. Рѣдко ще се намѣри между ония Словенци, които иматъ висше образование, единъ „немшкитаръ“, то е такъвъ който би се изневѣрилъ на народа си и се присѣдинилъ къмъ Нѣмцитѣ. По-често става това между търговцитѣ и промишленицитѣ, които дохождатъ отъ селата въ градоветѣ, гдѣто има смѣсено народонаселение (Нѣмци и Словенци). Нъ и такива случаи ставатъ все по-рѣдки, защото самосъзнанието зима отъ день на день все по-голѣмъ обемъ. По тоя начинъ

можемъ да си растълкуваме, какъ стана Крайнско напълно словенско, а сѣщо така по-малкитѣ градове и паланки въ Щирско и Горишко.

Какъ се грижатъ Словенцитѣ, да подобрятъ положението на народа въ економическо отношение, това го доказва най-хубаво развитието на словенскитѣ сѣстовни и кредитни каси, тѣй наречени „посоилници“. До 1881. год. сѣществухъ само седмъ такива заведения. Тогава се прѣдприе депутатътъ на Целѣски окръгъ госп. Михаилъ Вошнякъ да организира сѣюзътъ между тия кредитни заведения, и въ слѣдствие на това възникнахъ бързо нови, като получавахъ помощъ отъ постаритѣ и по-богатитѣ. Къмъ края на 1895 г. имало е вече 60 такива каси, а къмъ края на 1894. год. даже 70. Забѣлжително е това, че се основахъ и подигнахъ тѣзи кредитни заведения безъ всѣка помощъ било отъ страна на държавата, било отъ страна на областта.

Отъ 1893 год. имаме слѣдующитѣ по-важни данни за 60-тѣхъ „посоилници“: Всичкото зимание-давание достигнало е до 16,110.943 фор., сумми вложени въ каситѣ (срѣщу лихва) 7,211.632 фор., на 7,426.349 фор., сумми дадени на заемъ чиста печалба 93.832 фор., разности за управлението на тия каси 39.433 фор., резервни фондъ 440.472 фор. Отъ паритѣ, които дава касата на заемъ, плаща се лихва само 5% до 6%; а за наричнитѣ влогове касата дава лихва $4\frac{1}{2}\%$. Най-много кредитни заведения отъ този видъ има въ Штирско (21) и у Коржшко (17). По този начинъ Словенцитѣ се еманципираха отъ чуждия нѣмски капиталъ. А освенъ тѣзи каси, които сѣ наредени половина по системата на Шулице-Деличъ, половина по системата на Райфайзена, сѣществуватъ още една голѣма сѣстовна каса (хранилница) въ Целѣе за южната частъ на Щирия и една подобна градска въ Люблина. Тѣ работятъ съ значителни капитали. Първата е имала прѣвъ 1894 год. париченъ оборотъ 1,379.014 фор.

Колкото се касае до езиковната равноправностъ въ училищата и въ канцеляриитѣ, Словенцитѣ още не сѣ постигнали много. Тѣхнитѣ оплаквания се зиматъ рѣдко въ внимание на надлежното мѣсто. Ни народнитѣ училища не сѣ на всѣкъдѣ тѣхни т. е. чисто словенски, а още по-малко срѣднитѣ учебни заведения, — за висшитѣ нѣма ни дума. Въ Штирско, гдѣто живѣятъ 400.480 Словенци и 847.923 Нѣмци, още до сега въ областний учебенъ сѣвѣтъ нѣма ни единъ членъ — Словенецъ. Въ Коржшко захваща се германизацията вече въ „народнитѣ“ училища. Въ южно Щирско и Крайнско заслужватъ основнитѣ училища повече названието народни, понеже днесъ вече нѣматъ германизиращи намѣрения, както ги имахъ още прѣди десетина години.

Педагогически училилища има за сега въ Любляна, Горица и Копръ (Caro d' Istria) съ двойни учни езици (словенски и нѣмски или италиански); а въ Мариборъ (Marburg) и Целовець (Klagenfurt) сж тия училища съвсѣмъ нѣмски.

Срѣдно учебно заведение (гимназия и реално училище), гдѣто би се прѣподавали всички прѣдмети на словенски, нѣматъ Словенцитѣ ни едно; нѣ само нѣкои прѣдмети (законъ божи, латински, словенски езикъ и математика) се прѣподаютъ на тѣхния езикъ въ долнитѣ класове на гимназията въ Любляна и Краинѣ и въ паралелнитѣ на Мариборската гимназия I—IV классъ. Отъ началото на тази учебна година се отваря въ Целѣ словенска гимназия, гдѣто ще се прѣподаютъ сж щитѣ прѣдмети на словенски, а останалитѣ още на нѣмски езикъ.

Областни събрания, въ които испращатъ Словенцитѣ своитѣ прѣдставители, има нѣколко; болшинство иматъ обаче само въ крайнското областно събрание въ Любляна. Въ областното събрание въ Горица има толкова Словенци колкото Италианци; за това обикновено се почита при всичкитѣ рѣшения равенството на правата за двѣтѣ народности.

Въ Тръстъ (Triest) словенскитѣ депутати образуватъ незначително меншинство; за това иматъ трвѣдѣ мжчно положение и прѣдпочитатъ да отсѣтствуватъ отъ засѣданията на събранието. Въ областното събрание на Истра въ Поречъ (Porenzo) засѣдаватъ депутатитѣ отъ словенската, хърватската и италианската народностъ. Последнитѣ искатъ да терроризиратъ другитѣ, и за това Словенцитѣ и Хърватитѣ напуснахъ събранието въ послѣдната му сессия.

Словенцитѣ отъ Щиреко испращатъ прѣдставителитѣ си въ областното събрание въ Градецъ (Graz). И тѣ сж въ меншинството. Тѣхното положение е тоже доста трудно, защото нѣмскитѣ депутати не искатъ да уважаватъ ни най-справедливитѣ имъ искания. По тая причина словенскитѣ прѣдставители напуснахъ събранието демонстративно въ минжлата сессия, когато нѣмското болшинство прие една резолюция противъ отварянието на словенската гимназия въ Целѣ.

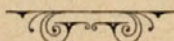
Единъ народъ, който се намира въ такива мжчни обстоятелства както Словенцитѣ, не бива да се раздѣля на партии. На всѣкъдѣ въ ония области, гдѣто сж Словенцитѣ въ сношение съ нѣмски или италиански элементъ, има само една народна партия. Ако се появятъ нѣкои спорове или караня, тѣ си иматъ локално или лично значение. Само въ Краинско има двѣ партии либерална (радикална) и консервативна (католическа). Веднажъ (въ 1877 г.) се вече въсползува

правителството отъ това несъгласие и сполучи съ помощта на чиновниците и на разни маневри при изборитѣ, да отнеме на Словенцитѣ болшинството въ градскій съвѣтъ и въ събранието. Това би трѣбвало да послужи за урокъ на Словенцитѣ въ Крайнско, та да прѣстанатъ да се каратъ по между си и да не образуватъ партии, когато има много по-важни работи, които не могатъ да се свършатъ освенъ съ съединени сили. А отъ несъгласието помежду синоветѣ на единъ народъ може всѣкога да се възползува неприятельтъ.

Отъ казаното се вижда, че за Словенцитѣ политическитѣ обстоятелства не сж удобни. Нъ при всичко това тѣ напрѣдвахъ много въ економическо и културно отношение прѣвъ послѣднитѣ 20—30 години. Словенцитѣ иматъ да благодарятъ това на собственния трудъ, на енергията и постоянството, както и на бистрия умъ, съ който ги е надарилъ Господъ. Ако продължаватъ по сжщия начинъ, то ще надвиятъ въ всичкитѣ борби за народността си и ще си спечелятъ едно по-щастливо бждще, както го е вече прѣдказвалъ славния поетъ Прешерень :

Vremena bodo Slovencem se zjasnila,
Jim lepše zvezde, kakor zdaj sijale.

— é —

Pro domo.

Идеја о издavanju «Jugoslavjanskega Glasnika» vznikla je po večkratnem našem potovanju po Slovenskem, Hrvatskem, Srbskem in Bolgarskem. Že v mladih letih smo kot dijaki slišali in čitali marsikaj zanimivega o naših bratih na jugu, a večinoma je to prihajalo iz tujih virov; zvedeli smo o njih sicer to in ono, a vsikdar tako prikrojeno, kako pač tujci sodijo o naših razmerah. Le redko smo slišali kako resnico neposredno od brata Hrvata, še bolj redko od Srba, a celo redko od Bolgara. Ko nam je pa v poznejših letih bila dana prilika, stopiti v sredino bratov samih in občevati ž njimi, opazovali smo neposredno z lastnimi očmi njih običaje in občudovali proizvode njihovega duha ter se prepričali, da so nas tujci o marsičem krivo podučili in da tuji viri niso vsikdar zanesljivi. Potem smo morali marsikatere naše predstave o tem predrugačiti, druge dopolniti, tretje celo odstraniti. To je trajalo več let, dok smo bivajoč v neposredni dotiki z našimi brati, dobili kolikor mogoče prave pojme o njih. Vsakemu izmed naših rojakov pa ni dana prilika, seznaniti se neposredno z bratskim narodom, niti so mu dostopni čisti viri, iz katerih bi mogel zajemati svoje znanje

o gmotnih in duševnih razmerah v bratskih deželah. Tedaj se pa spet urivljejo tuji posredovalci v obliki nekaterih časopisov, ki izhajajo v nemškem, francoskem in celo madžarskem jeziku s programom da hočejo med južnimi Slavjani posredovati, ter o njihovih razmerah po svetu poročati. Ti listi — nomina sunt odiosa — so le redko objektivni; njih izdatelji in uredniki imado večinoma le sebične namene: oni gledajo, kako bi eden narod na škodo drugega za svoje namene izkoristili. Zdaj hlinijo svoje prijateljstvo jednemu, zdaj drugemu narodu, ter hujskajo drugega proti drugemu. Vsled tega je vedno neka napetost med Hrvati in Srbi z jedne strani, a med Bolgari in Srbi z druge strani.

Žalibog do sedaj nismo imeli nobenega časopisa na slavjanskem jugu, kateri bi nas poučeval o naših domačih razmerah in nas podpiral pri vzajemnih naših težnjah.*) Tako je prišlo, da n. pr. Bolgar zna o Turkih in Grkih več kot o Slovencih in Hrvatih, Slovenec o Nemcih in Italijanih več kakor o Srbih in Bolgarih; Hrvat in Srb, ki imata jeden jezik pa različno pisavo, le redko čitata vzajemno svoje časopise in knjige, kakor da bi se prvi plašil cirilice, a drugi latinice. Takšne razmere se nam zdijo nenaravne, nezdrave in žalostne.

In ko smo se o teh razmerah prepričali v samih dotičnih deželah, posebno v glavnih mestih — v Ljubljani, Zagrebu, Belgradu, Sofiji in Plovdivu — spredideli smo, da je južnim Slavjanom neobhodno potreben občni časopis, v katerem se bodo neposredno srečevala peresa pisateljev slovenskih z onimi pisateljev bolgarskih, srbskih in hrvatskih, kjer bode polek latinice zastopana tudi cirilica.

Da bi tej potrebi kolikor toliko zadovoljili, osnovali smo navzoči časopis «Jugoslavjanski Glasnik» kot prilogo «Stenografu». To je samo skromen začetek; predali našega lista so pretesni, da bi se moglo v njih zbirati vse, kar se zgodi bolj važnega na kulturno-zgodovinskem polju pri vsakem bratskem narodu na slavjanskem jugu. Tudi ni dovolj prostora za umstvene proizvode raznih odličnejih pisateljev in umetnikov, ki se v sedanji dobi pojavljajo med Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari. Večina jih piše le v domačih listih, njihovi proizvodi redko prihajajo ven iz tesnih mej dotične dežele ali države, v katerej se izdajejo; tako da so med brati komaj po imenu znani. Prej se proslavi ta ali oni pisatelj ali umetnik med tujim svetom, kakor med sosedi in brati. Koliko je n. pr. Bolgarov ali Srbov, ki poznajo od uovejih pisateljev našega Aškercera in Gregorčiča, ali od starejih našega Slomška in Vodnika. Koliko je n. pr. Slovencev, ki bi poznali vrla pesnika in prozaika Vazova in Veličkova, ali od starejih Slavejkova in Karavelova. Kar

*) Samo Slovenci imamo političen list «Slovanski Svet», ki zastopa podobne težnje.

velja o vzajemnih odnošajih teh dveh precej oddaljenih bratov, isto velja — kar je še bolj žalostno — o najbližnjih sosedih: Srbih in Bolgarih, Hrvatih in Srbih.

Da bi se temu v prihodnosti odpomoglo, ter da bi se južni Slavjani čim dalje tem bolje upoznawali in zbliževali, to je cilj, katero si je postavil naš «Glasnik». Da bi pa mogli lažje priti do cilja, trebalo bo s časom razširiti predale «Glasnika», ter mu dati prostrano obliko, tako da mu bo mogoče priobčevati tudi večje ilustracije. Potem bode v njem zastopana v širjem razmeru jugoslavjanska književnost in pisalo se bode obširneje o duševnih in gmotnih razmerah naših bratov. Samo na ta način se bodemo emancipovali od tujih nepoklicanih posredovalcev, stopili bodemo v neposredno dotiko med sebo, spoznali bodemo odlične jugoslavjanske pisatelje in umetnike, ter njih proizvode.

Vse to je velike važnosti za nas. Dandanes se celo večji narodi zanimajo za svoja posamezna neznatna narečja, kako da bi se mali narodi ne zanimali za jezik bližnjih sosedov in bratov, ko bi se vendar lahko z njihovo književnostjo toliko okoristili, ter tudi v gmotnem obziru mnogo dosegli, upoznavši se z njihovim jezikom in stopivši ž njimi v neposredno dotiko. Na pr. v trgovini posredujejo med južnimi Slavjani Židje, Nemci, Madžari in Grki. Sami med sebo pa jako malo občujemo: tuji smo si, kakor da bi živeli vsak v drugem delu sveta.

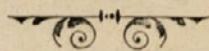
Da se pa omogoči razširjenje «Jugosl. Glasnika» bode najbolje kazalo, ako se oddeli od «Stenografa» ter da začne s časom izhajati sam za sebe v mesečnih zvezkih v večji obliki.

Dosedaj so bili na naš časopis naročeni večinoma tisti, ki so se zanimali za stenografijo; a oni krogi, katerim je bil «Glasnik» posebno namenjen, niso se dosta zanimali za-nj, ker so menda mislili, da je tudi strokovnjaško gradivo v njem. Zato se naš časopis ni mogel jako razširiti niti med jednimi niti med drugimi slojevi naroda. Znaprej bi torej izhajal «Stenograf» za sebe v istej obliki, a bi mogel tudi še razširiti svoj delokrog posebno med učečo se mladino, podavajoč jej več gradiva za čitanje.

Hoteli smo javiti naše nazore vsem gg. sodelavcem, prijateljem in naročnikom, prej kot kaj ukrenemo v tem obziru. Želeli bi zvedeti njihovo mnenje še pred izdajo prihodnega broja, da se vemo potem ravnati.

Dober svet je zlata vreden.

Uredništvo.

Биографији на заслужнитѣ Славјани. Životopisi zaslužnih Slovanov. Биографије заслужних Словена. Životopisi zaslužnih Slavena.*)

Стеван Мокраћац.

СТЕВАН МОКРАЊАЦ родио се у Неготину 1854 год., где је изучио основне школе и нижу гимназију. Вишу гимназију и велику школу изучио је у Београду. После свршених наука, осећајући наклоност према музици, отиде у конзерваторијум у Лајпциг, да се ода сасвим тој грани уметности. Из Лајпцига пређе у Минхен и најпосле у Рим ради усавршавања и после се врати у отаџбину. Још у Минхену компоновао је он своју прву руковет народних песама и „Јадну драгу“. Обе ове композиције наишле су у Београду на бурно

одобравање. Охрабрен тим успехом ода се Мокраћац потпуно на националну лирику и скупи у осам руковети цвет народних песама, оденувши их у уметничко рухо. Али он није занемарио ни народну

*) Подъ това заглавие ще донасяме отъ врѣме на врѣме биографији на прочути, заслужни и учени мѣжје отъ славјанский югъ и сѣверъ, за да можемъ така взаимно по-добрѣ да се запознаваме и обличаваме. — Под темъ насловомъ будемо принашати од часа до часа животописе славнихъ, заслужнихъ и ученихъ мождъ изъ славјанскага југа и северја, да се moreмо тако взаимно bolje spoznavati и zblizhevati.

црквену музику, те је по чисто народним мотивима компоновао за цркву велику литурђију, од које се поједини комади певају у Београду у саборној цркви и дворској капели. Његове композиције, које су најомиљеније у Београду, изводи „Београдско певачко друштво“, у коме је Мокрањац петнаест година већ хоровођа. Дечије песме, које је он такођер компоновао, изводи хор ученика београдске гимназије, где је он учитељ музике.

Културно-исторически новини. Kulturno-zgodovinske novine. Културно-историческе вести. Kulturno-povjestne viesti.

Црква и училище. — Cerkev in šola.

— Црква и школа. — Crkva i škola.

— Нова црква. Започишти сј. приготвления за постройката на црквата „Св. Александър Невски“ въ София.

— **Papa Lav XIII. imenovao je nadbiskupa vrhbosanskoga** dra. Josipa Stadlera u Sarajevu apostolskim legatom za sve slavenske pokrajine na balkanskom poluotoku.

— **Pučko školstvo u Hrvatskoj.** Svršetkom školske godine 1893/4. bilo je u Hrvatskoj i Slavoniji 1277 pučkih škola. Za njihovo uzdržavanje i za uzdržavanje učiteljskoga osoblja potrošeno je u toj godini 1,894.900 for. 90 nov. Sve su pučke škole smještene u 1381 školjskoj zgradi. U učiteljskim školjskim knjižnicama (njih 1171) bilo je 220.123 sveska, a u učeničkim (njih 974) 60.414 svezaka. Školjskih vrtova bilo je u površini 24.588 ara. — Pčelinjaka bilo je 320 sa 2790 pčelaca. Narodu je razdijeljeno iz vrtova prošle godine 127.996 voćaka, 89.116 trsja i 118.175 dudova. Učitelja bilo je 2135. — Na polazak svakdanje škole bilo je obvezano 250.506 djece, a na polazak opetovnice 36.299. U svem 286.805.

— **V «Narodnih Listih» je objavila** česka patrijotična družba oklic da osnujejo za Slovence Čehi višjo gimnazijo, ka-

kor v Opavi s českim denarjem. Nabiranje denarja se je precej začelo. Slava!

— **Slovenska filologija v Nemčiji v** letnem tečaju 1895. Na vsučilišču v Berlinu čital je prof. Brückner: Slovanski teksti; povestnica ruskega slovstva od leta 1856. in povestnica ruskega slovstva 1550 do 1600, 2 uri. Lektor Šalfejev pa je poučeval v semenišču v dveh kurzih ruski jezik pa geografijo Rusije. Na vsučilišču v Vratislavi čital je prof. Nehring: Vaje slov.-filološkega semenišča v dveh oddelkih; slovnica staro sl. jezika; o Adamu Mickiewiczu. Na vsučilišču v Greifswaldu čital je dr. Rost: Ruščina za početnike, ruščina v višem kurzu in staroruščina. Na vsučilišču v Heidelbergu predaval je prof. Kleinschmidt: Pregled novejše ruske povestnice od leta 1598 sem. — V Švici pa je čital na vsučilišču v Lozanu prof. Maurer: O ruskem slovstvu za carja Aleksandra II.

— **Benečanski Slovenci so najbolje** ohranjeni v videmski nadškofiji. V osrednjem semenišču v Vidmu je 20 bogoslovcev, ki se pod vrlim vodstvom profesorja J. Trinkota vadijo v slovenskem jeziku.

Наука и художество. — Nauka in umetnost.

Наука и уметност. — Nauka i umjetnost.

— **Jugoslavenska akademija dovršila je** prvu seriju svojih publikacija za

god. 1895. u svem pet knjiga: 1. Dr. Luka Jelić: Zbornik jugoslavenskih umjetnih spomenika. 2. Ljetopis jugoslavenske akademije za god. 1894. 3. Tade Smičiklas: Život i djela dra. Franje Račkoga i 4. Dvije knjige «Rada» (CXXI. i CXXII.). Druga serija izaći će mjeseca decembra t. g. Već ovih pet knjiga stoji 8 for., a pretplatnici dobit će osim ovih još i drugu seriju za 10 for. Od dosele izašlih knjiga svraćamo osobitu pozornost gg. čitatelja na «Život i djela dra. Franje Račkoga», koje je štampano u 4000 komada. Iz te se tek knjige može razabrati, što je bio Rački! — Sav je prihod te knjige namijenjen za Račkijev spomenik i arkadu.

Jugoslavenska akademija odlučila je izdavati dva zbornika:

1. Folkloristički zbornik, u kojem će se štampati opisi života i vjervanja naroda hrvatskoga i srpskoga, te poziva sve prijatelje narodne folklore, da joj šalju gradnju za pomenuti zbornik, u kojem će se ovako od propasti sačuvati pravi narodni život, narodni običaji i vjervanja. — Neka i Slovenci misle na to; Bugari već imaju svoj Сборникъ на народнитѣ умотворениа.

2. «Zbornik za povjest književnosti hrvatske u novom vijeku», u kojem će objelodanjivati priloge za noviju literarnu historiju hrvatsku počevši od XV. stoljeća sve do godine 1860. Prva će knjiga ovoga zbornika izići već do godine.

Redakciju «Folklorističkog Zbornika» povjerila je akademija svomu članu dopisniku gimn. prof. u Varaždinu Ivanu Milčetiću, a redakciju «Zbornika za povjest književnosti hrvatske u novom vijeku» svomu pravomu članu, dru. Milivoju Štrepelu, sveuč. prof. u Zagrebu.

— Slikarska se umjetnost u Zagrebu stala lijepo razvijati. Mi smo u našem listu već govorili o tom u posebnom članku. Danas dodajemo još slijedeće: Dvorana u zgradi vladinog bogoštovnog odjela prekrasno je umjetnički uređena i ukrašena. — Bukovčev zastor za novo

hrvatsko glumište divna je umjetnina i koncepcijom i izvedbom. — Daroviti hrvatski istorijski i crkveni slikar don Celestin Medović, koji se takodjer preselio u Zagreb, da svoju otačbinu ukrasi svojim kistom, radi sada na kompoziciji četiriju slika. Od tih su dvije namijenjene prekrasnoj djakovačkoj crkvi, a naručio ih je hrvatski mecena biskup Strossmayer. Te dvije slike prikazuju poznata dva prizora iz staroga zavjeta: Žrtva Izaka i Žrtva Jakova. Nadalje izradio je Medović nacрте za dvije druge slike i to: Sv. Jeronima za zagrepsku prvostolnu crkvu i «Četiri srijemska mučenika», koji neće da žrtvuju Eskulapu. Ta će slika resiti dvoranu vladinog bogoštovnog odjela. — Mladi hrvatski slikar K. Filip izložio je nedavno lijepu svoju radnju, koja nam prikazuje boudoirski stolić sa dvije vaze pune cvijeća. Kad čovjek tu sliku motri, čini mu se, kao da imade pred sobom pravo svježe, rosno cvijeće, koje je upravo sada nježna ruka ubrala, u kitu savila i postavila u vazuu.

Театръ и музика — Гледище и гласба.
Повориште и гласба. — Kazalište i glazba.

— „Славия“, потпури отъ най-общинитѣ мелодии славянски за тамбурашки сборъ отъ Ротшилда въ София. Композиторътъ е посвѣтилъ това твърдѣ сполучливо музикално пронаведение на Славянската Бесѣда въ София по случай на 15-годишнината на това дружество. При концерта, който се даде въ сѣщий правдникъ, испѣлило е „хърватското тамбурашко дружество софийско“ много сполучливо тааи инеса, както и различни други композиции споредъ народни мотиви.

— «Bosanski korabljar» jest jedna od novih i vrlo uspjelih kompozicija u obliku kantate za muški zbor, tenor-solo i orkester s harfom zaslužnog i darovitog glazbenika prof. F. S. Vilhara u Zagrebu. — Pjesmu je spjevao pokojni pjesnik Andrija Palmović

— После прве представе „Балканске Царице“, у Новом Саду у новом Дунђеровом позоришту, високи њезни аутор на брвојав управитеља српског народног позоришта, изводно је управити следећу депешу: „Радујем се, ако је моје дјелце нашло циљом одобрења и предузетљивости, што приписујем само ваздашњем српском одушевљењу и љубави тога братскога краја наспрам моје домовине, њезијех мука и славе; на чему сам му признателан, Никола.“ Брвојав из Новог Сада гласи: Његовом Височанству Књау Николи I, Цетиње. „Балканска царица“ сјајно успјела на нашој позорници. Остајемо ва вијек захвални, што допустисте, да и наш народ овдје ужива у дивотама Вашег творачкога генија.“

Трговиња, индустрија и сабощенија. —
Trgovina, obrtniја in promet. — Трговиња,
обрт и промет. — Trgovina, obrt i promet.

— Телефонъ отъ Будапешта до Цариградъ. Единъ интересенъ планъ прѣдстои да се исплани отъ правителствата на Унгарија, Сърбија, Българија и Турција: устројаванне на телефонна линија отъ Будапешта прѣзъ градовѣтъ Бѣлградъ, Нишъ, София, Пловдивъ и Одринъ за Цариградъ. Унгарското и сѣрбското правителство сж се споразумели окончателно, и постройката на телефона между Будапешта и Бѣлградъ е вече решено дѣло. Така сжцо и прѣговоритѣ между Сърбија и Българија моглжтъ да се считатъ вече за свѣршени, така щото остава само да се чака сѣгласнето на Турција. Въ случай ако се осжществи тая линија, ще се установи и едно прѣко телефонно сабощение между Будапешта и Берлинъ прѣзъ Виена; тѣи щото тѣи международна линија ще бжде тогава нај-дѣлгата въ свѣта.

— Количеството на внесено то и внесено то отъ Българија вино прѣзъ 1894. год. въ бѣлчи се расирѣдѣли по

държави (въ хектолитри); отъ Турција 33.023. Италија 222, Гърција 786, Франција 16, Англија 13, Германнија 1, Австрија 448, Испанија 1, отъ разни държави 1215 хектолитри. Освдѣи то ва се внесохж отъ тия държави 143 хектолитри вина въ бутилки. Общото количество на вноса е 36.873 хектолитри. Износѣтъ на Български вина въ бѣлчи е имало: за Турција 5, Италија 24, Ромѣлија 6, Австрија 1, всичко 37 хектолитри.

— Нова желѣзнопѣтна линија. Скоро щѣли да се започнжтъ работитѣ по трасираннето на линијата Сарамбей-Ямболъ.

— Износъ. Прѣзъ прѣвото шестмѣсечне отъ т. г. се изнесохж отъ Българија за странство слѣдующитѣ количества зърнени храни и брашно (въ тонни): жито 139.994, рѣжъ 8019, ечмикъ 3979, царевица 28.067, просо 255 и брашно 390. Смѣтано по добититѣ сѣрѣдни цѣни, тия количества прѣдстављиватъ общата стойностъ около 19,656.446 л.

— Вносъ. Прѣзъ прѣвото шестмѣсечне отъ т. г. се внесохж въ Българија слѣдующитѣ количества чуждестрании питнега (въ хектолитри): вина 8818, спиртъ 2955, бира 1340, ракия отъ овоција 27, конякъ 227, ромъ 52, амеръ 3, ликори 36, вермутъ 114 и оцетъ 30. Смѣтано по приетитѣ сѣрѣдни цѣни, тия внесени питнега прѣдстављиватъ общата стойностъ 1,750.371 лева.

— Pivovarstvo u Srbiji. U Srbiji imade danas deset tvornica piva, koje proizvadjaju na godinu 75.000 hehtolitara piva. — Ječma imade u tu svrhu dovoljno u Srbiji, ali hmelj se uvozi.

— Promet sa marvom iz Hrvatske god. 1894. bio je usprkos pošasnim bolestima dosta živahan. Iz zemlje je otpremљeno željeznicama i parobrodima 42.445 goveda, 17.384 ovaca i koza i 554.233 svinje. Osim toga je i pješke promet s marvom u susjedne zemље kao: Ugarsku, Kranjsku, Štajersku i Istru dosta znatan, tako, da se može reći, da se za jednu

četvrtinu toliko marve, koliko željeznicama i parobrodima, istjerava pješke u susjedne zemlje.

— U Slavoniji bijaše god. 1893. u svem 170 veleindustrijskih poduzeća, u koja je bila uložena glavnica od 15·5 milijuna for. — Radilo je 9153 radnika i sa parnom snagom od 8812 H. P.

— Uvoz inozemne robe u Austro-ugarsku monarkiju u god. 1894. iznosio je vrijednost 717 milijuna forinti. To je brojka, kake dosele još ni je bilo. Izvoz reprezentira svotu od 804·2 milijuna forinti.

Народно стопанство. — Narodno gospodarstvo. — Народна привреда. — Narodno gospodarstvo.

— Народно осигурателно дружество „Балкан“ се основа въ София съ основен капиталъ $1\frac{1}{2}$ милиона лева.

— Приход српских државних железница м. априла износи 1,589.992 динара т. ј. на километаръ 2.839 дин.

— Први попис обрађене земље у Србији је био 1867 године, а други 1889. Резултати овога пописа налазе се у „Статистици краљевине Србије“ књига III. (Београдъ 1894). Цела површина Србије износи 4,858.940 хектара. Од ове целе површине пописом од 1889 год. нађено је, да је под равним усевима 648.398·58, под виноградима 43.304·82, под шљивацама 63.681·40, под ливадима и пашњацима 384.703·46 хектара — свега 1,140.088·26 хектара. Кад се оване дода земља под угаром, от прилике на 81.000 хектара, онда свега земље под културом има 1,921.088·26 хектара. А кад се шуме додаду — а оне су по подацима из 1888 износиле 1,041.625·51 хектара, онда као продуктивну земљу у Србији имамо свега 2,262.713·77 хектара, што чини 46·57 процената. На непродуктивну земљу остаје дакле 53·43 процената.

— Nova banka ustrojila se u Zagrebu pod imenom „Hrvatska pučka banka u Zagrebu“. Temeljna je glavica 1 milijun kruna.

— Novčani zavodi u Hrvatskoj. Godine 1894. bila su u Hrvatskoj i Slavoniji 104 novčana zavoda (4 više nego godine 1893.) i to 9 banka, 48 štedionica i 47 zadruga. — Banke i štedionice imale su raspoloživu glavnicu i pričuvnu zakladu u svoti od 8,768.181 for., a raspolagahu s ulošcima u visini od 37,737.892 forinta.

Изложенија и конгреси. — Razstave in kongresi. — Изложбе и конгреси. — Изложбе и конгреси.

— Земледјелчески съборъ стана на 21 и 22 јулиј въ Пљенъ, по случай конкурса за добитътъ въ сѣцина градъ.

— Hrvatski paviljon (u železnoj konstrukciji) za peštansku izložbu umjetnina i historijskih spomenika stajat će 49.500 for. Poslije izložbe namjestit će se taj paviljon u Zagrebu, gdje će služiti umjetničkim svrhama.

Здравословие и лѣковити мѣста. — Zdravoslovje in letovišča. — Здравословје и бање. — Zdravoslovlje i kupelji.

— Меричлерски минерални води. Въ село Меричлере, чирпацка околина, отдавна е откритъ изворъ отъ минерална вода, която на вкусъ е солена. Българското правителство се заинтересувало за тоя изворъ, и е испратило за изучавањето химика Найденовичъ, който е анализирали водата и намѣрилъ, че ти по съставътъ си е еднаква съ карлсбадската вода, която се продава по аптекитъ по 4—5 лева литрата. Отъ нѣколко седмици насамъ тая вода вече се изнася въ голѣми количества въ бутилки за софийскитъ и пловдивскитъ аптеки.

— Higijena glasa, zdravoslovna critica, napisao ju na ponuku prof. Fr. Kuhaca, poznati popularizator medicinske znanosti prof. dr. A. Lobmayer. U njoj gazlaže pisac, kako treba glas čuvati i tumačiti ustroj glaa.

— „Лекарски архив“ за целокупно лекарство, орган српскога лекарскога друштва. Бр. 9. за мај има

равномерну садржину. „Архив“ има задатак да заинтересује и прикупи на посао струке лекарске све српске лекаре.

Археологија. — Starinoslovje. — Археологија. — Arheologija.

— „Старинар“ српског археолошког друштва (1—4 књига XI године) одликује се богатим садржајем. Иази 4 пута годишње.

Статистика. — Statistika.

— Народонасељење въ Босна. Оты 1885. г. до миналата година угољми се насељението въ окупираниѣ области за 229.666 души, т. е. за 17.16%, и брои сега 1,565,357 жители. Числото на кљцштѣ се увеличи за 48,092, т. е. за 22.32%. Общото число на кљцштѣ въ ъзлва на 263,521.

— Odvetnikov na Štajerskem je v Gradcu 60, v Celji 11, v Mariboru 10, v Ljubnem 5, na Ptuji 5, v Voitsbergu 4, v Slov. Bistrici, v Lipnici in v nekaterih drugih nemških krajih po 3, sicer pa sta po 2 v Radgoni, Ormožu, Konjicah, Ljutomeru in raznih nemških krajih, po 1 pa v Sevnici, Gorenji Radgoni, Brežicah, Št. Lenartu, Slov. Gradcu in še raznih nemških krajih.

— По најновијој статистици има у Европи 113 милијуна Славена; у Азији их има 5,300,000. Ако се узме, да има много Славена и у Америци и осталим крајевима свијета, моџемо за сигурно рећи, да има Славена 120 милијуна.

Југославјанска библиографија. — Jugoslavjanska bibliografija. — Југословенска библиографија. — Jugoslavenska bibliografija.

(Vse tukaj omenjene knjige in spisi morejo se naročiti v knjigarni Alojzija Bezenčka v Plovdivu. — Всичкиѣ тука споменѣти книги и списанија моџѣ да се порџчатъ чрѣзъ книжарницата „Пчела“, на „Луј Бебеншекъ“ въ Пловдивѣ.)

— Първиѣ български князь съ признанение за дължостѣта на всѣкоѣ

Българиѣ. — А. С. Цановѣ. Пловдивѣ 1895.

— O pristojnom vladanju u svim životnim prilikama. Napisala Marija Jambrišak. Tisak i naklada Hartmanove knjižare u Zagrebu. 1896. Ova je knjiga, koja je namijenjena obrazovanim krugovima obojih rodova a imenito omladini, vrijedna svake preporuke.

— Nauk o uzgoju, s osobitim obzirom na psihologiju, napisao dr. Julije Golik. Zagreb. 1895. — Golik izašao je u novije vrijeme sa svojim pedagoškim radovima na glas vrsna pisca. Ovoj je knjizi cijena 70 novč.

— «Pučke pisme» Jurja Karića rasprodane su na jagmu u prvom izdanju. Spremljeno je drugo izdanje u 4000 komada.

— Вукови списи: друга свеска II књиге „скупљених граматичких и полемичких списа Вука Стев. Караџића“ довршује се у држ. штампарији у Београду. — У штампи је још IV-та књига „Српских народних њесама.“

— Српски сликари. Прилог културној повесници српскога народа. Написали Лазар Николић и др. Владимир Николић. Земун, штампарија Јове Карамата, 1895.

— Писма о књижевности у Словенаца од проф. Андре Гавриловића, као 36 издање „Чупичеве задужбине“. Г. Гавриловић успешно радио на том, да упозна Србе с новијим тековима братске словеначке књижевности. Књига (8^о, стр. XVI, 180) стаје 2 динара.

— Огледало Српско. Друго издање. Цетиње, Књ. Црногор. државна штампарија, 1895. Ц. 1 флор. и 50 новч. Тамаи се ове године наврнује педесет година, да је ишло прво издање ове књиге; за то се осјећала жива потреба, да ишаје у другом издању, каноти књига омиљена у српском народу. У овој књизи има 61 народна њесма о црногорским бојевима од г. 1702, и о шумадијским из Караџорђевог устанка за ослобођење.

Правници. — Празници. — Празници.

— Praznici.

— «**Naša sloga**», politički list u Trstu, slavila je 27. lipnja te godine svoju 25-godišnjicu.

— **Odkritje Preradovićevega spomenika** u Zagrebu. Hrvatski narod je slavil dne 23. maja lepo kulturno slavnost. Odkril se je na jednom najlepših zagrebških šetališč ponosen spomenik prvaku novodobne hrvatske pozivje neumrlemu Petru Preradoviću.

Дружествени извештаји. — Друштвене новине. — Друштвене вести. — Друшт-

вене вести.

— Дружеството „**Будилник**“ въ Ворисовградъ зима похвалното рѣшение, да припомни на българекитѣ вѣстници, какво голѣмо влияние има прессата върху обществената правдивност, и ги помоли, да избѣгватъ веѣкога лѣжи и неприлични думи.

— **Matica Hrvatska** imala je godine 1894. svih članova 11.295. U toj je godini pristupilo novih članova: 1289. — Imetak Matice jest: 1. društvena kuća, vrijedna 90.000 for. 2. gotovina 70.640 for. 99 novč.

— **Hrvatsko pjevačko društvo «Kolo»** u Zagrebu imalo je koncem minule godine 90 začasnih, 61 utemeljiteljen, 654 podupirajuća, 77 izvršujućih članova (od tih broji gospojinski zbor 32 čl.) i 15 tamburaša. Prihoda imalo je društvo prošle godine 7663 for.

— Студентско юридическо дружество се основа при висшето училище въ Софиа.

— **«Hrvatski Sokol» društvo za gimnastiku** u Zagrebu imalo je prošle godine prihod od 6831 for. 53 novč. Aktiva društva iznoze 56.255 for. 54 novč., pasiva 35.891 for. 67 novč. Prema tomu iznosi čista imovina «Hrv. Sokola» u Zagrebu 20.363 for. 87 novč.

— **«Družbi sv. Cirila i Metoda u Istri»** namijenjena je imovina prinosa za prenos ostanaka Zrinjskoga i Frankopana, koja iznosi 3746 for. 36 novč., pošto se smrtnim ostancima hrvatskih mučenika, što su bili pogubljeni u bečkom Novom mjestu zameo svaki trag, tako da se ne mogu prenijeti u domovinu.

— **Česki pisatelji za Ljubljano. Društvo** českih pisateljev-beletristov «**Maj**» je objavilo česko-slovenskemu društvu u Pragi svojo pomoč pri izdaji zbornika, čegar čisti dohodek je namenjen Ljubljani. Uredništvo je prevzel proslavljeni pesnik Jaroslav Vrchlický.

— Друштво „**Горски Вијенац**“ је установљено на Цетинју прошле године под покровитељством Књаза Мирка, а председништвом министра војног војводе И. Пламенца. Циљ је друштву просветно-културна. Средишњу управу осим одбора саставља још: учитељски збор и књижевни одбор. Учитељски збор поучава чланове друштва у певању, игрању, мачевању и у оште гимнастици. Књижевни одбор води бригу о друштвеноме листу „**Лучи**“.

— Српска књижевна задруга, која је пр. године имала на 6000 чланова, приредила је и надала већ и треће коло књига најчувенијих српских писаца, те тако за 3 године имамо већ 21 драгоцену књигу њенога издања.

Разин. Raznoterosti. Смесице. Razno.

Умрли. — Umrlí. — Умрли. — Umrlí.

— † **Martin Nedić**, pjesnik, premio je 27. svibnja u Tolisi u visokoj sta-

rosti od 85 godina. On je ljubio svoj narod i požrtvovno radio za njegovu prosvjetu i napredak.

Пеперудитъ. — Metulji. — Lepiri. — Лептири. (Картина на Ив. Мърквичка,
— Slika Iv. Mrkvičke.)

